

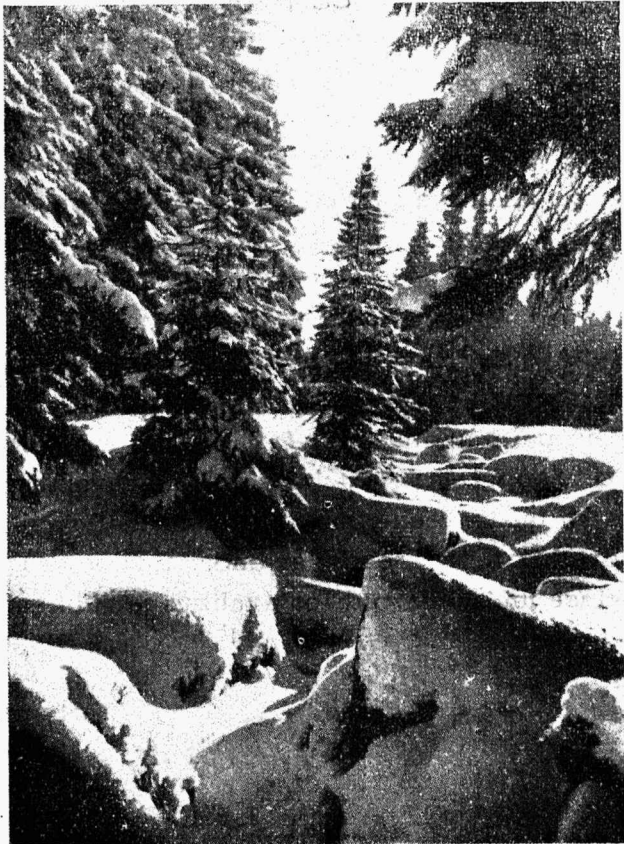
KOTIKAS

Noorte Kotkaste juhtide ajakiri

TARTUS

23. VEEBRUARIL 1938

Nr. 2

Mets talvel.

Mõningaid soove Noortele Kotkastele Eesti Vabariigi 20. aastapäeva puhul.

Pühitseme oma riigi 20. aastapäeva. Kalli hinnaga on meie riiklik iseseisvus kätte võideldud ja seepärast tuleb ka teil teda kalliks pidada. Austage neid, kes meie iseseisvuse eest on võidelnud, ja neid, kes meie riikliku elu on korraldanud! Meie riikliku elu korraldus on rajatud kodaniku vabadustele ning õigustele ja riiklikult organiseeritud rahva käes on meie riigi võim. Need on need alused, millistele toetub meie rahvavalitsuslik ehk demokraatlik riik. Kuid rahvavalitsusliku riigi edukaks teotsemiseks on vajalikud mõningad eeldused, mida ei saa luua ainult seadustega, vaid mida iga kodanik ise endas peab kujundama. Tahaks siinkohal mõnda neist rõhutada. Kõigepealt on vajalik, et iga kodanik omaks endavalitsemist, endadistsipliini oma mõtetes, sõnades, teotsemises ja tahtmises. Kes ei valitse ennast, sel pole kõlbelist õigust osa võtta riigivõimust. Edasi, rahvavalitsuslik riik eeldab õigusepärast suuremal määral kui ükski teine riigikord. Seepärast olgu igaüks oma teotsemises õigusepäranen: täitku oma kohust ja nõudku oma õigust. Kes piinliku täpsusega oma kohused täidab, ainult sellel on kõlbeline alus oma õiguste eest võidelda. Austage ka teiste arvamusi ja veendumusi. Rahvavalitsusliku korra juures enam kui ühegi teise juures ühiste asjade otsustamisel on paratamatud mõtete, arvamuste ja veendumuste lahku minekud. Seepärast, kui tahate, et teie arvamusi austatakse, austage ise ka teiste veendumusi, kui nad taotlevad kasu riigile.

Noored Kotkad, arendades endas neid voorusi teie loote tugevaima aluse meie edaspidises avalikus ja riiklikus elus.

E. Ein, professor.

Tartu Maleva abivanem.

Nendest, kellele kuulub meie eriline austus.

Vabadussõja raskeis ja ägedais võitlusis 1918.—1920. a. Eesti saavutas riikliku iseseisvuse, mis on kogu rahva ülimate jõupingutuste villi. Seejuures osa kodanikke näitas üles erilist vahvust lahinguväljal või erilisi teeneid. Tunnustähena neile Vabadussõja kangelasile ja iseseisvuse raja-

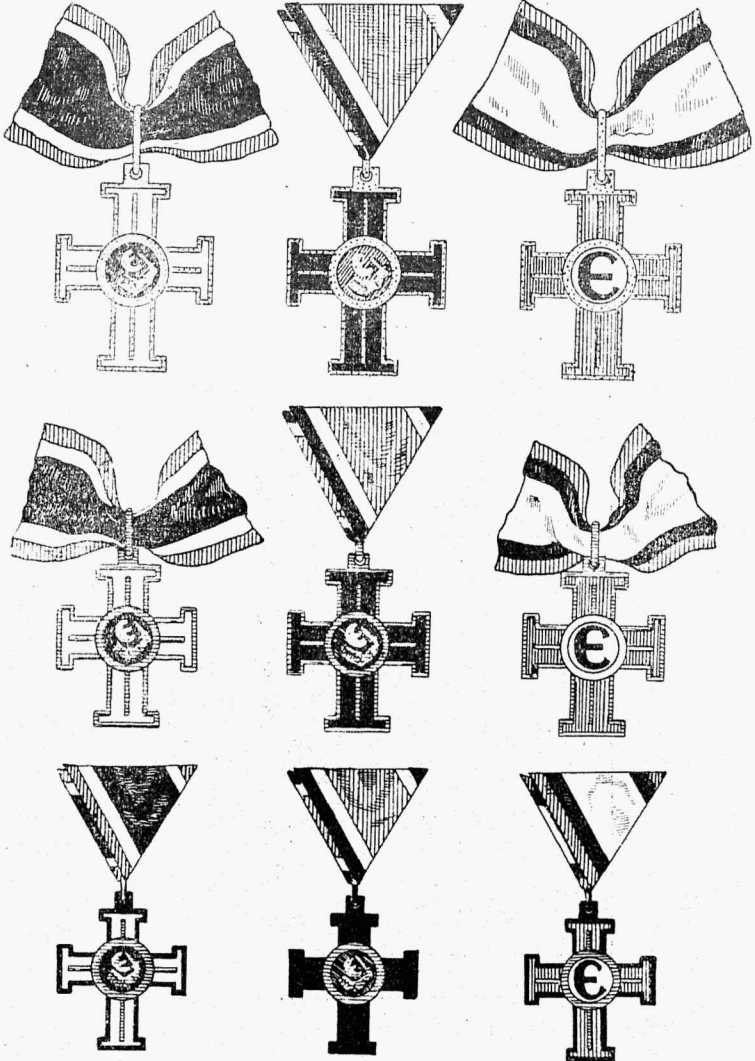

PÄTS, KONSTANTIN, VR I/1 ja III/1.
Riigihoidja, Noorte Kotkaste Auvanem.

mise silmapaistvamatele tegelastele Vabariigi Valitsus annetas Vabadusristi — Eesti Vabariigi riikliku aumärgi. Selle kõrge aumärgi osaliseks on saanud 2078 Eesti kodanikku ja 1057 välismaalast.

Vabadusristi kavaleride hulka kuulub ka noorte kotkaste juhte. Nende, noorkotkaste juhtide, Vabadussõja sangarite, tundmine on kõikide noorte kotkaste pühamaks kohustuseks!

Eesti Vabadusriste.

 Sinine
 Kuld
 Hõbe
 Helepunane
 Tumepunane

Püstridades I liigi, II liigi ja III liigi Vabadusriste.

LAIDONER, JOHAN, kindralleitnant VR 1/1 ja III/1.
Sõjavägede Ülemjuhataja, Noorte Kotkaste Peavanem.

ORASMAA, JOHANNES, kindralmajor, VR 1/2 ja II/3.
Kaitseliidu ülem, Noorte Kotkaste Keskvanematekogu liige.

Väljavõtteid Vabaduse Risti põhikirjast.

§ 1. Vabaduse Rist on asutatud Eesti Vabariigi iseseisvuse väljakuulutamise aastapäeval, 24. veebruaril 1919. a., autasutähena väljajagamiseks: 1) vabadussõjas ülesnäidatud sõjaliste teenete eest (I liik), 2) vabadussõjas ülesnäidatud vahvuse eest (II liik) ning 3) vabadusvõitluses ülesnäidatud kodanliste teenuste eest (III liik).

§ 2. Vabaduse Risti aumärke võib selle põhikirja põhjal annetada niihästi Eesti Vabariigi kui ka teiste riikide kodanikkudele.

§ 3. Iga Vabaduse Risti liik jaguneb kolme järku.

§ 7. Iga aumärgile antakse kaasa Vabariigi peaministri allkirjaga ning Vabariigi pitsatiga tunnistus, milles antud Vabaduse Risti aumärgi liik ning järk ja teenuste ehk vägiteo lühike kirjeldus ära tähendatakse.

§ 8. Vabaduse Risti annetamine lõpetatakse eriseadusega peale selle, kui võitlus iseseisva Eesti loomise eest on lõppenud.

PIIP, ANTS, VR III/1.
Tartu Ülikooli professor, Noorte
Kotkaste Peavanema abi.

MAIDE, JAAN, kolonel, VR II/3.
Kaitseliidu Peastaabi ülem,
Noorte Kotkaste Peavanema abi.

Noored austavad Vabadussõjast osavõtnuid.

Lääne noorkotkaste ja kodutütarde poolt on Vabadussõjast osavõtnute austamise ja lugupidamise tähistamiseks algatatud viimaste auks vastavate mälestustahvlite ülespanemist rühmade kodu seintele. Mälestustahvlid valmistatakse noorte endi poolt ja sinna paigutatakse kõigi oma valla elanike nimed, kes osa võtsid Vabadussõjast, järjekorras: 1. Vabadusristi kavalerid, 2. Vabadussõja invaliidid ja 3. teised Vabadussõjast osavõtnud. Vabadusristi kavaleride nimekirja etteotsa paigutatakse eraldi Vabadussõja-aegsed juhid — tolleaegse riigivanema K. Pätsu ja Sõjavägede Ülemjuhataja kindr. J. Laidoneri nimed, kes ka praegu seisavad samadel kohtadel. Eraldi mälestustahvel valmistatakse neile valla-linna elanikele, kes langesid Vabadussõjas. Noorte poolt on juba vastavate eeltöödega alustatud, nagu andmete kogumisega jne. Hiljemalt aga eelseisvaks Võidupühaks loodetakse, et kõik Vabadussõjast osavõtnud läänlaste nimed seisaksid mälestustahvritel aukohal, valdade viisi. Samaks ajaks loodetakse ka vastavate mälestustahvlite valmistamist Vabadussõjast osavõtnud Haapsalu linna elanike kohta. Nimetatud mälestustahvlite paigutamisel koolimajadesse (viimased on suuremal osal ühtlasi ka noorkotkaste ja kodutütarde rühmade kodudeks), kanduks see lugupidamine oma valla Vabadussõjast osavõtnute vastu edasi ka kogu noorsoole.

JAAKSON, ALEKSANDER, kolonel, VR I/3.
Haridusminister.

VELLERIND, JOHANNES-AUGUST, kolonel, VR I/3.
Haridusministeeriumi Noorsoo
Osakonna Noortejuhataja.

MAISMA, JUHAN, erukapten, VR II/3.
Haridusministeeriumi Noorsoo
Osakonna Noortenõunik.

ABRAMS, BERNHARD,
kapten, VR I/3.

ELLANDI, JULIUS,
major, VR II/3.

HELJUSTE, JAAN, major,
VR II/3.

HEINARU, ENN,
leitnant, VR II/3.

KRUUS, JAAN,
kindralmajor, VR II/3.

KALDAMÄE, VALDIK,
leitnant, VR I/3.

KULASALU, AUGUST,
major, VR II/3.

KALJUVER, EDUARD,
major, VR I/3.

ABRAMS, BERNHARD, kapten, VR I/3.

Sünd. 1891. a. Tallinnas. 16. XII 1918 astus Kalevlaste Malevasse, millise väeosaga võttis osa Vabadussõjast. Arvatud reservi 4. V 1921. KL Tallinna Maleva Kalevi mvk. pealik ja NK Tallinna / Kalevi mvk. vanematekogu juhatusliige.

ELLANDI, JULIUS, major, VR II/3.

Sünd. 8. XI 1898. a. Pärit Tallinnast. Vabadussõjas võttis osa paljudest lahingutest 5. jal.-rüg. 6. komp. nooremohv. ja kompaniitül. KL Tartu Maleva vaneminstruktor ja NK Tartu Maleva õpperühma vanakotkas.

HELJUSTE, JAAN, major, VR II/3.

Sünd. 5. VII 1893 Kuigatsi v. Valgamaal. Vabadussõjas paljudest 3. jal.-rüg. lahingutest enamlaste ja landesvääri vastu kompaniitulemana osa võtnud. Põrutada saanud lahingus Kärsna all. KL Võru Maleva pealik ja NK Võru Maleva vanematekogu liige.

HEINARU, ENN, leitnant, VR II/3.

Sünd. 25. V 1891 Iisaku v. Virumaaal. Osa võtnud Vabadussõjast 5. jal.-rüg. rühmaülemana ja sama rüg. õppekomandos nooremohvitserina. KL Harju Maleva Rävalla mvk. pealik ja NK Rävalla mvk. vanematekogu liige.

KALDAMÄE, VALDIK, leitnant, VR I/3.

Sünd. 15. V 1894 Vastseliina v. Võrumaal. Vabadussõja ajal oli Võrumaa kaitseliidu 6. jaosk. ülem ja Vastseliina kihelkonna komandant. Võttis osa oma komandoga lahingutest Lõunarindel ja pidas sidet sõjaväe-osade vahel. NK Võru/Vastseliina malevkonna vanem.

KALJUVER, EDUARD, major, VR I/3.

Sünd. 24. III 1894 Hageri v. Harjumaal. Vabadussõja ajal teenis 1. jal.-rüg., 1. div. staabis käskudetaitja ohvitserina, Narva linna komandandina ja kaitseliidu ülemana. NK Valga/Linna mvk. vanem.

KRUUS, JAAN, kindralmajor, VR II/3.

Sünd. 27. II 1884 Sooniste v. Läänemaal. Vabadussõja algul 3. jal.-rüg. II patalj. ülemaks ja veebruaris 1919 sama rüg. ülemaks, missugusel kohal oli kuni sõja lõpuni. NK Tartu Maleva abivanem.

KULASALU, AUGUST, major, VR II/3.

Sünd. 2. I 1893 Päidla v. Tartumaal. Vabadussõjast võttis osa 2. jal.-rügemen-diga 7. ja 9. kompanii ülemana ja tegi kaasa lahingud Aidu, Akste, Villuste, Petseri, Zatrubje, Popkovo, Vastseliina, Kuprovo ja Marienhauseni all. NK Harju Maleva staabi haukapere vanahaugas.

PAJUSOO, OSKAR,
kolonel, VR II/3.

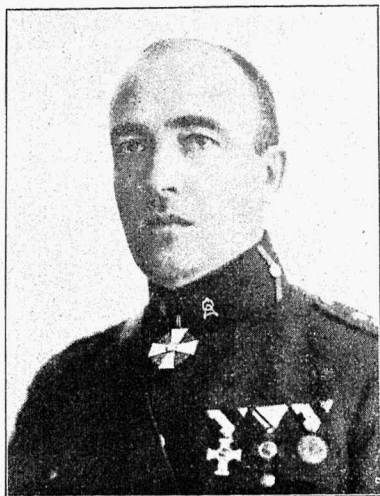
NAARITS, KARL,
major, VR I/3.

PÄRGE, KOTLEP,
kapten, VR I/3.

RIIVE, VOLLI,
VR I/3.

LÕHMUS, ANTS,
kolonelleitnant, VR I/3 ja II/3.

KOLTS, PEETER,
kolonelleitnant, VR II/3.

MAASIK, KRISTOV,
major, VR II/3.

KUUSKAND, JAKOB,
n.-leitnant, VR II/3.

KOLTS, PEETER, kolonelleitnant, VR II/3.

Sünd. 26. III 1886 Võisiku v. Viljandimaal. Vabadussõja ajal teenis Pärnu kaitsepataljonis ja 9. jal.-rüg. kompanii- ja pataljoniülemana. Võttis osa lahingutest punaväe vastu Heinaste, Viitina ja Graudini all, landesvääri vastu Lemsalu, Ladenhofi, Roopa all ja Koiva kallastel ja punavägede vastu Viru rindel Koškino, Marienhofi ja Sala juures. NK Pärnu / „Neeme“ rühma vanakotkas.

KUUSKAND, JAKOB, n.-leitnant, VR II/3.

Sünd. 2. VIII 1893 Anija v. Harjumaal. 7. I 1919 astus vabatahtlikult Eesti sõjaväkke. Teenis Tallinna kaitsepataljonis ja 8. jal.-rüg. nooremohvitserina ja 3. kompanii ülemana. Sai haavata Võru rajoonis. NK Järva (Tapa) Nõmküla-Koigi rühma vanakotkas.

LÖHMUS, ANTS, kolonelleitnant, VR I/3 ja II/3.

Sünd. 9. X 1885 Sangaste v. Valgamaal. Vabadussõja ajal teenis 5. jal.-rüg. kompanii ja pataljoniülemana. NK Pärnu Maleva vanem.

MAASIK, KRISTOV, major, VR II/3.

Sünd. 11. VI 1886 Tudulinna v. Virumaal. Eesti sõjaväkke siirdus 1918. a. lõpul. Teenis Pärnu kaitsepat. ja 9. jal.-rüg. algul komp.- ja hiljemini pataljoniülemana. Võttis osa landesvääri sõjast ja Vabadussõja lõpulahingutest Narva all Dubrovka, Sala, Marienhofi ja Blekenhofi rajoonis. KL Narva Maleva pealiku abi ja NK Narva Maleva vanem.

NAARITS, KARL, major, VR I/3.

Sünd. 28. IX 1893 Alliku v. Järvamaal. Vabadussõjast võttis osa 4. jal.-rüg. sidekomando ülemana 24. XI 1918 kuni sõja lõpuni. KL Lääne Maleva pealik ja NK Lääne Maleva vanematekogu liige.

PAJUSOO, OSKAR, kolonel, VR II/3.

Sünd. 4. X 1895 Tallinnas. Vabadussõjas teenis 1. jal.-rüg. 1. komp., I, pat. ülemana ja rüg.-ülema abina. Võttis osa lahingutest Narva all, Kriuški, Värskä, Mustajõe, Sala, Korosteli, Vanaküla, Ruhja, Rõuge, Marienburgi ja Kreutzburgi rajoonis. NK Võru Maleva abivanem.

PÄRG, KOTLEP, kapten, VR I/3.

Sünd. 24. IX 1887 Vastseliina v. Võrumaal. Vabadussõjas teenis 3. jal.-rüg. 5. komp. ja II patalj. ülemana. Osa võtnud lahingutest enamlaste vastu Kärstna, Helme, Valga, Tõrva, Stakelni, Smilteni, Ostrovi, Kotleši ja Marienhauseni all ja landesvääri vastu Ronneburgi ja Kurtenhofi ümbruses. NK Võru / Vastseliina / Pungola rühma vanakotkas.

RIIVE, VOLLI, VR I/3.

Sünd. 29. IV 1903 Luiste v. Läänemaal. Keskk.-õpilasena võttis okupatsiooni ajal osa põranda all Tallinna kooliõpilaste löögipat. organiseerimisest. Vabadussõja tegi kaasa l.-r. soomusrongil nr. 3 vabatahtlikuna.

NK Lääne/Kullamaa mvk. pealik.

(Järgneb.)

Noorte kotkaste kommetest tervitamisel ja esinemisel.

Kotkajuht A. Kepp.

Ühiskond, milles elame, määrab meie käitumise, meie kumbed. Väga suur osa meie kodu- ja koolikasvatustööst kulub selleks, et noortele juurde harjutada neid viisakuse reegleid, mille järgi neil ühiskonnas tuleb elada.

Käitumise hindamisel on ühiskond eriti nõudlik nende suhtes, kes teistest erinevad oma vormiga.

Noored kotkad mitmel pool on selts-

konna poolehoiu võitnud just tänu viisakale käitumisele ja korrektsele esinemisele.

Käitumise ja esinemise ühtlustamiseks noorte kotkaste peres esitan alljärgnevalt üldtunnustatud nõuded, mis kehtivad meie isaorganisatsioonis — kaitseliidus. Sirguvad ju noortest kotkastest hiljem kaitseliitlased.

I. ÜKSIKU NOORKOTKA KOMBEID.

Tervitamine.

1. Täielikus vormis noor kotkas on kohustatud tervitama: kõiki NK juhte ja noori kotkaid; Kaitseliidu, Naiskodukaitses ja Kodutütarde juhte ja liikmeid.

2. Noorem tervitab ametiastmes vanemat ennem. Ühevanused tervitavad üksteist ühel ajal, kuid kes viisakam, tervitab ennem.

3. Väljaspoolrivipaigal tervitatakse järgmiselt.

a) Peakattes.

Noor kotkas pöörduv tervitatava isiku poole, vaatab temale silma ja võtab valviseisangu; samal ajal tõsta parem käsi, mille kolm keskmist sõrme on sirgelt koos ja väike sõrm painutatud põidla alla, järsu liigutusega ilma peopesa pööramata meelega mütsiääre (märgi) juurde; käsi jääb randmest paindumata ja moodustab käsivarrega ühise sirgjoone. Jälgida tervitatavat peapööramisega kuni möödumiseni, siis käsi järsult alla lasta ja pea pöörata otse.

b) Peakatteta.

Noored kotkad tervitavad, pöördudes tervitatava poole, võttes valviseisangu ja jälgides peapööramisega kuni möödumiseni.

Vanemad juhid tervitavad pöördumisega tervitatava poole ja peakummardamisega.

Tervitamine algab 4 m tervitatava ees ja lõpeb pärast selle möödumist.

4. Juhid ja vanemad, kes kannavad sõjaväe, Kaitseliidu või mingit muud erivormi, tervitavad vastavalt nende eeskirjade kohaselt, ka lipu tervitamisest.

5. Väljaspool rivi liikumisel tervitatakse järgmiselt.

a) Peakattes.

Pöörata pea, tõstes kergesti lõuga, järsu liigutusega tervitatava poole ja vaadata talle silma, ühtlasi tõsta parem käsi üles, nagu kirjeldatud p. 3a, ja jälgida tervitatavat pea pööramisega; vasak käsi jääb liikumatult allalastuks. Tervitus algab 4 m tervitatava ees. Pärast möödumist tervitatavast lasta käsi järsult alla ja pöörata pea otse.

b) Peakatteta.

Noored kotkad tervitavad, pöörates pea järsult tervitatava poole ja vaadates talle silma ning jälgides teda kuni möödumiseni peapööramisega; tervitamise ajal jäävad käed liikumatult allalastuiks.

Vanemad juhid tervitavad pea pööramise ja peaga kummardamisega tervita-

Juhtide nõupidamine Tartumaa Malevas.

Ülal pildil vasakult paremale: nk. A. Kopp, Maleva pealik H. Treial, kol. J. Vellerind, kindral J. Orasmaa, KL Tartumaa pealik kol.-ltm. P. Asmus ja Maleva vanema abi kj. G. Reial.

Ühenduses II Tartumaa Kodukaitse päevaga NK Tartumaa Maleva staap korraldas pühap. 30. jaan. s. a. nõupidamise vanematele juhtidele.

Nõupidamisel esinesid ettekannetega HM Noorsoo osakonna noort juhataja kol.

J. Vellerind, noortemagistrid K. Liping ja V. Hiir.

Koosolijaid külastas KL ülem kindral J. Orasmaa. Nõupidamisest osavõtjate juhtide arv ulatus 100-le.

tava poole, käed jäävad sel ajal liikumatuks.

6. Kui vormis ei olda, siis ei tervitata mingil juhul noorkotkalikult.

7. Avalikes kohtades tervitatakse ainult esimesel kohtamisel.

8. Sõidukites tervitatakse istudes, muudu aga püsti tõustes.

9. Autojuhil, mootor- ja jalgratturil ei ole tervitamine kohustuslik.

10. Mõlemate käte kinniolekul tervitatakse ainult pea pööramisega tervitava poole.

11. Kui keegi on daamiga, siis tuleb teda ennem tervitada viisakuse pärast, vaatamata ametiastmele.

12. Kättpidi tervitada ainult vanema algatusel.

13. Rahvus-, Kaitseliidu organisatsioonide ja ka teisi lippe tervitada hariliku tervitusvõttega, käe tõstmisega mütsi äärde.

14. Eesti Vabariigi, samuti ka välisriikide hümnide ametlikul ettekandmisel tuleb olla tervitusseisangus, samuti ka Noorte Kotkaste hümn ajal.

15. Matuserongist möödumisel avaldaks au peapööramise ja tervitusvõttega, mis algab 4 m enne puusärki ja lõpeb möödumisega.

Esinemine.

1. Teenistusasjade ajamisel seisab noor kotkas pealiku (vanema) ees valveseisangus.

2. Kõneldes pealikuga väljaspool teenistust võib seista vabalt. Ametliku jutu ajamisel aga võtta valveseisang.

3. Kui vanem pöördub noorema poole tervitusega, küsimusega või alustab temaga juttu, pöördub noorem vanema poole ja võtab tervitusvõtte, mis kestab vastutervitamiseni.

4. On noorel kotkal tarvis juhi poole pöörduda, siis, peakattes olles, läheneb ta t a k t s a m m u l, jääb seisma kahe sammuga kaugusel ja jala juurdepanemisel tõstab kää tervituseks. Käe laseb ta alla siis, kui vanem on vastu tervitanud ja kää alla lasknud.

5. Kui noor kotkas ilmub juhi juurde, keda ta ei tunne, siis esitleb ta ennast katsejärgu (ametiaseme) ja nime nimetamisega ja alles siis alustab juttu, tehes seda parajalt valju häälega ja selgesti. Tervitamine toimub samuti nagu p. 4.

6. Ettekannetel alustatakse juttu, siis kui jalg juurde pandud ja käsi hoitakse kogu aeg tervitusasendis.

7. Ülesannete saamisel vastab käsu saaja: „Saan aru, härra pealik (vanem)!“ Võib vastata ka: „Just nii!“

8. Kui on käsk suuline, siis käsusaaja kordab käsu.

9. Käsust mitte arusaamisel vastata: „Ei saanud aru, härra pealik (vanem)!“

10. Käsu edasiandmisel võtavad käsu tooja ja käsu vastuvõtja valveseisangu tervitusvõttega.

11. Ettekandmisel võtavad kõik juu-
fseviibijad tervitusvõtte.

12. Ruumis esineb noor kotkas tavaliselt ilma peakatteta (kui selleks erikorraldust ei ole), samuti ka korrapidajad.

(Järgneb.)

Huvitavatest kirjutistest teistes ajakirjades.

Pedagoogilise ajakirja „Eesti Kool“ möödunud aastakäik sisaldab palju huvitavaid artikleid noorte kotkaste juhtidele. Möödunud aastal ilmunud viimastes numbrites avaldatud kirjutistest vääri-
vad eriti tähelepanu Haridusminister A. Jaaksoni avakõne algkooli juhatajate suvilaagri avamisel, noortejuhataja kol. J. Vellerinna kirjutis: „Iseloomu kasvatus ja noorsoo organisatsioonide osa selles“, noortenõunik J. Maisma: „Töökorraldusest noorsoo-organisatsioones“, J. Parijõgi: „Muljeid „KoJuLa“ laagrist“. Samuti tuleb tähendada, et ka meie organisatsioonis kehtivad kasvatusstöös samad põhimõtted, mis toodud artiklis: „Korraldumise ajendeist õpetaja käitumises“. Kodutütarde rühma ja salga töö korraldamisest kirjutab noortemagister L. Rand sama ajakirja 10-ndas numbris.

Tuleb pidada tingimata tarvilikuks, et kõik noorte kotkaste juhid tutvuksid

„Eesti Koolis“ avaldatud ja avaldatavate artiklitega, kuna neis väljendatud põhimõtted sageli puudutavad ka Noorte Kotkaste organisatsiooni tööd.

„Kaitse Kodu“ nr.-ites 18 ja 20 m. a. artiklis: „Muusikalisi meelelahutusi noortele“ on antud näpunäiteid huvitavate ja omapäraste (ka odavate) muusikariistade valmistamiseks. Tutvumist väärib ka noortemagister J. Tedersoo artikkel: „Mallevate alaliste laagripiltside ja üleriikliku õppetsentrumi-alalislaagriplatsi leidmine veel selle aasta ülesandeid“ („Kaitse Kodu!“ nr. 22). Kodutütarde kodukaunistamise võistlustööde kohta aastal 1937. annab ülvaaete „Kaitse Kodus“ nr. 21. avaldatud kirjutis.

Ajakirjas „Kevadik“ nr. 4 m. a. ilmus huvitav praktiline kirjutis: „Plakat ja selle valmistamine“, millega oleks ka meie juhtkonnal soovitatav tutvuda.

Noorkotkalikust topograafiast.

Noortemagister Riho Lahi

(Järg).

III. Kauguste määramine.

Kui otsest mõõtmist ei võimalda mingid looduslikud takistused (jõed, kuristikud, sood, mõõdetavad esemed asuvad liikumissuunast kõrval jm.), siis kasutatakse kaudset mõõtmist, mille toimetamiseks kasutatavad järgmised viisid:

1. Heli ja valguse liikumise kiiruste võrdlemine. Valguse liikumise kiirus on sedavõrd suur (300 000 km/sek.), et jõuab meieni peaaegu momentaanselt. Heli liigub aga 332 m/sek., või ümmarguselt 1 km 3 sek. jooksul. Kui ei ole käepärast sekundinäitajaga kella, võib sekundi kestuse määramiseks kasutada:

a) pulsilööke (tavaliselt vastab 5 pulsilööki 4 sekundile);

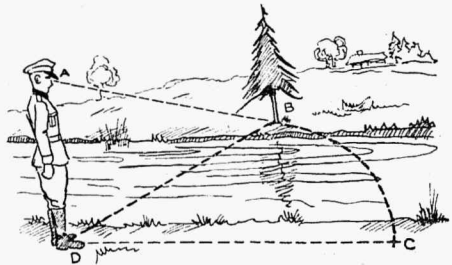
b) arvude loendamist (normaalse sekundilise vahe saamiseks tuleks lugeda 11, 12, 13, 14 jne.);

c) pendlit või viipurit (täpsem sekundi määramise viis). Nööri otsa seotud kivikese, võtme või mõne muu raskuse võnke kestvus ühest kõrgpunktist teise kestab täpselt 1 sek., kui nööri pikkuseks kivikese keskpunktist arvates on 1 meeter (täpsemalt 99,5 sm). Nöörpendli asemel võib kasutada ka keppi, mille pikkuseks peab aga olema poolteist nööri pikkust (käesoleval juhul sekundi määramiseks 150 sm).

Oletame, et välk sähvas. Kohe algame lugemist: 11, 12, 13 jne., kuni kostab müristamine. Oletame, et müristamiseni jõudsime lugeda 16-ni. Järelikult kulus 6 sek., enne kui heli (müristamine) jõudis välgu tekkimiskohast meieni. Heli liigub edasi 1 km 3 sek. jooksul. Järelikult sähvas välk 2 km kaugusel.

Sama kaugusemääramise viisi võib kasutada püssilaskmisel (suits ja pauk), puuraimisel (kirve langemine ja hoop), veduri vilistamisel (aur ja vile) jne.

2. Napoleoni meetod. Mõõtja asub näoga mõõdetava eseme poole, võtab sirge seisangu ja kallutab pead allapoole, nii et mütsisirmi alumine äär või otsaesisele asetatud peopesa alumine serv ühtuaks silmade ja mõõdetava eseme vahelise viseerimisjoonega (vt. joon. 1 joon AB).

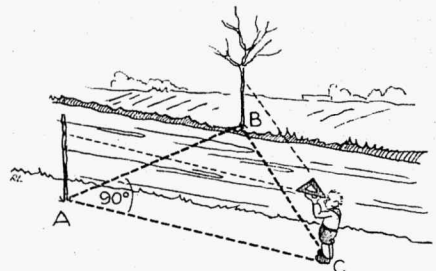
Joon. 1.

Täpsemaid tulemusi saadakse, kui suletakse teine silm ja viseeritakse ühe silmaga. Mõõdetava eseme viseerimispunktiks tuleb võtta maaga kokkupuute koht.

Nüüd pöörduetakse kehast (jalad jäävad liikumatuks) küljele, kusjuures pea ja käe (mütsi) asend jääksid samale kõrgusele. Nii projekteerime eseme kauguse (DB) maa-alale, kus seda on võimalik mõõta (DC).

See meetod ei ole hästi kasutatav pikemate, üle 50 m ulatuvate kauguste juures ja ebatasasel maastikul.

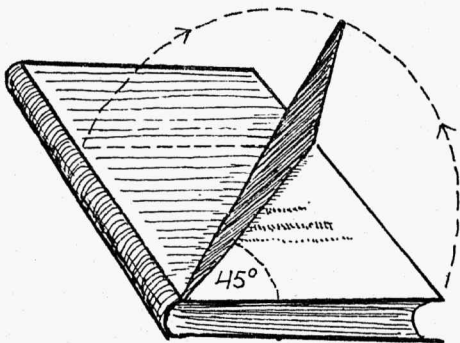
3. Ülekandmine kolmnurga abil. Mõõtmisviis selgub jooniselt nr. 2.

Joon. 2.

Vaatleja asetab kepi A püsti ja hakkab täisnurga all taganema, viseerides kolmnurga abil puud B kolmnurga hüpotenuusi ja keppi A üht kaatetit mööda. Kasutatava kolmnurga nurk peab olema pool täisnurgast (45°). Kui jõutakse punkti, kus kolmnurga vastavad küljed ühtuvad viseeritavate esemetega (punkt C), tarvitseb ainult mõõta selle punkti ja kepi A vahe. See on võrdne kepi ja puu vahetäisnurga.

Kui pole käepärast kolmnurka, võime selle valmistada paberilehest kokkumurdmise teel või pehmekaanelisest vihikust või raamatust. Raamatukaane murtud osa jätame püsti, see hõlbustab suuresti viseerimist (vt. joon. 3).

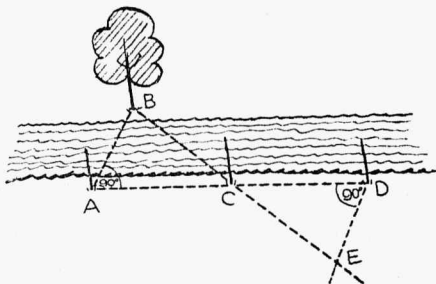

Joon. 3.

4. Triangulatsiooni abil. Mõõtmisviis selgub kõige paremini joon. nr. 4. Mõõtja asetab püsti täisnurga all suunale AB 3 keppi, kusjuures AC ja CD on võrdsed. Nüüd hakkab mõõtja kepi D juurest täisnurga all taganema, kuni B ja C nähtuvad ühel joonel. Saame punkti E. E' ja D vahe võrdub A ja B vahega.

Täpse täisnurga määramisest on pike-malt kirjeldatud peat. VI „Nurkade määramine“.

5. Silmade vahemõõdu abil. Selleks on tarvis teada oma silmaterade

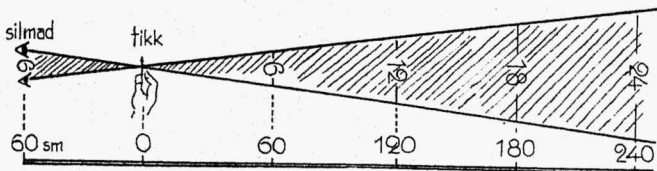

Joon. 4.

vahe mõõtu (vt. pt. I p. 15) ja harjutada käe sirutamist 60 sm kaugusele silmadest. Kõige parem on seda teha 60 sm pikkuse nõõriga, mille teise otsa võtame hammaste vahele.

Silmade vahemõõdu abil toimetatavad mõõtmised põhjenevad asjaolul, et vaadeldes kaugemalseisvaid esemeid üle sõrme, käeshoitava pliatsi, tiku või mõne muu eseme kordamõõda parema ja vasaku silmaga, siis näib, nagu muutuks eseme asukoht käeshoitava tiku suhtes. Mida kaugemal asub vaadeldav ese, seda suurem näib see asukoha muutus suhteliselt.

Oletame, et meie silmaterade vahe võrdub 6 sm (nagu see on suuremal osal inimestest). Kui tiku hoiame 60 sm kaugusel silmadest, siis võime ütelda, et iga 60 sm pealt see näilik liikumine suureneb 6 sm võrra. Graafiliselt võiksime seda kujutada nagu joonisel nr. 5.

Joon. 5.

Siit näeme, et näiliku liikumise vahed ja kaugused on üksteisega pärivõrdelised, kusjuures koefitsiendiks on 10 (60:6). (On inimese silmaterade vahe näit. 5,4 sm, siis on koefitsient $60 : 5,4 = 11,1$. Et hõlpsam on arvutada koef. 10-ga, siis on sellistel inimestel soovitatav harjutada käesirutamist 54 sm kaugusele.)

Ülaltoodust selgub, et kaugemalasuva esemete kauguse määramine ei tee mingeid raskusi, kui samal kaugusel asub esemeid, mille laius on meil teada ja mille abil võiksime selgusele jõuda näiliku liikumise laiuses.

Oletame, et tahame teada, kui kaugel asub meist vaadeldav maja. Võime kindlasti oletada, et maja pikkus on 10 m (häid tulemusi saame, kui võrdleme maja kõrgust räästani tema pikkusega. Tavaliise talumaja kõrguseks maast räästani on 3 m). Viseerime ülalkirjeldatud viisil parema silmaga maja vasakut nurka (kässohvitatav tikk hoida otse ees, s. t. ühekaugusel mõlemast silmast). Nüüd suleme kätt liigutamata parema silma ja viseerime vasakuga. Näib, nagu oleks maja vasak nurk liikunud tiku suhtes vasakule 4 maja pikkuse võrra. Seega on näiliku liikumise suurus 40 m.

Järelikult on maja kaugus vaatlejast $40 \text{ m} \times 10$ (koefits.) = 400 m. Valemina $K = h \cdot a$, kusjuures K on kaugus, h — näiliku liikumise suurus ja a — koefitsient.

6. K a u g u s t u h a n d i k k u d e a b i l. Kui mingi eseme laius 1 km kaugusel on 1 m, siis silmast 1 m kaugusel kataks teda ese, mille laius on $1/1000$ m või 1 mm. Et meie aga normaalselt sirutame käe 60 sm kaugusele silmade ette, siis on seal kilomeetri kaugusel asuva meetrilaiuse eseme mõõteks 0,6 mm. Seda mõõtu nimetamegi üheks kaugustuhandikuks.

Valmistame endale taskuskantava joonlaua, millel 6 mm pikkuse vahe jaotame 10-ks osaks. Seega saamegi joonlauale kaugustuhandikud. (Kaugustuhandikke võib märkida ka mõnele alati kaasaskan-

tavale esemele, näit. noale, tikutoosile, pliatsile jne. On soovitatav, kui jõutakse selgusele oma sõrme ja mõne muu väiksemamõõtelise eseme kaugustuhandike arv. Nii näiteks on kandilise pliatsi pakusus 10 kaugustuhandikku, tuletiku pakusus 4 kt., tuletiku pikkus 85 kt., tikutoosi pakusus 30 kt., laius 60 kt. ja pikkus 90 kt.

Oletame, et tahame teada kaugemalasuva maantee kaugust. Maantee ääres on telegraafitulpad, mille vahe on meil teada (ca 60 m). 60 sm kaugusele kätt välja sirutades viseerime selleks valmistatud mõõtlaua (või eseme) abil ja leiame, et tulpage vahe on 150 kaugustuhandikku. Nüüd leiame kauguse K , kui postide vahe (h) korrutame 1000-ga ja jagame kaugustuhandikega (a).

$$\text{Valemina } K = \frac{h \cdot 1000}{a} = \frac{60 \cdot 1000}{150} = 400 \text{ m.}$$

IV. Laiuste määramine.

1. V ö r d l e m i s e a b i l. Väljasirutatud kätte võetakse pulk või pliats ja võrreldakse mõõdetava eseme laiust samal kaugusel asuva tuntud mõõdetega esemega.

2. S i l m a d e v a h e m õ õ d u a b i l. Selleks on vaja teada mõõdetava eseme kaugust mõõtjast. Mõõtmisel kasutame sama meetodit, mis kauguste määramiselgi (vt. pt. III p. 5).

Oletame, et meil on vaja teada 800 m kaugusel asuva metsatuka laius. Eelpooltoodust on meil teada, et 800 m kaugusel on näiliku liikumise ulatus 80 m ($h = K : a$). Viseerides selgus, et näilik liikumine oli 4 korda laiem kui metsatukk, seega oleks metsatuka laius 20 m.

3. K a u g u s t u h a n d i k k u d e a b i l. Kui meil mõõdetava eseme kaugus on teada, siis viseerime mõõdetava eseme laiuse kaugustuhandikes (vt. pt. III p. 6). Oletame, et mõõdetav ese asub meist 650 m kaugusel ja viseerides saime laiusena 42 kaugustuhandikku. Siis:

$$h = \frac{K a}{1000} = \frac{650 \cdot 42}{1000} = 27,3 \text{ m.}$$

(Järgneb.)

Tee vabadusele.

Alljärgnev ettekanne lavastati NK Tartumaa Maleva üldlaagris Elvas.

Toimetus pidas vajalikuks ettekande avaldamist, kuna see on kujukaks näiteks laagri lõkkeõhtute sisustamise alal.

Toimetus.

1.

[Kostab sõjasarvede (fanfaaride) mäng.]

Lõkkevana: Kõlab jälle üle kodumaa sõjasarvede hüüd. Isade maa kutsub oma vapraid poegi kangetele tegudele. On vaenlane laastanud Saart, Lääne- ja Viru randa, on tapnud kaitsetuid lapsi ja naisi, põletanud ja purustanud külasid. Nüüd on jõudnud kättemaksu püha tund — malevad, teritage taprid ja odad!

Suur Taara kõrgel, Sinu poole saadame täna tuliriidalt leeke üles öisesse taevasse, neis leekides on meie palve ja meie tänu.

Tuletark, tuliste vaimude sütitaja, lõkendavate leekide loitja, tule ja süüta palve- ning kiituseleegid!

2.

Tuletark:

Tõuse, tõuse, tulukene,
Tuli kange, leeki loitev,
Tõuse kõrgel' pilvedesse,
Jumalate püha paika.

Hakka, hakka, tulekene,
Rõõmsalt puiel keerutama,
Süüta valgeks meie kojad,
Valgeks sõjameeste hinged,

Võimsaks malevate hulgad.
Praksu, põle, loida, tuli, —
Au ja kiitust jumalaile!

(Süütab tule. Välgusähvatused, mürin, tulepragin.)

3.

Lauldakse orkestri saatel: „Isamaa hiilgava pinnalta“.

4.

Lõkkevana: Juba näen, kuis kogunevad vaprad vanemad, et pidada viimast sõjaeelset nõu. Meri on suur ja tormine, vaenlane vapper ja vihane. Peavad olema võimsad käsivarred, odad ja taprid minema märki, tark nõu ja meeljuhtima meeste tegusid — et sõjarünakut krooniks võit.

Vanemate targad pead juhivad malevaid.

5.

(Lõkkevana eelmiste sõnade kestel kogunevad vanemad nõupidamisele.)

Maavanem: Malevad on koos, laevad mereleminekuks valmis. Vapper ülevane, ons nii?

Ülevane: On nii, maavanem. Mehed ootavad, et lasta laevad käiku ulgumerele.

1. vanem: Meestes pakitseb tung pääseda kord jälle rootside kallale.

2. vanem: Liiga palju on juba rootsid saanud meie randades taprit lennutada. On tõesti viimne aeg näidata, et meie kannatus on katkenud. Kihutagem rootside randa!

3. vanem: Mehed ihkavad merele, ihkavad võitlust ja taplust. Sureb käsivars, kui saab ainult adrapuud hoida, nürineb mehemeel, kui kõnnitakse ainult põlluvagusid mööda. Noorukid põlevad, et näidata oma esimesi mehetegeusid, täismehed igatsevad vastseid võite.

Maavanem: Aeg on küps võitluseks, kui mehed nii üksmeelselt kõnelevad. Aga pidage meeles: ei ole praegune sõjasõit ainult marjakorjamiseks võõralt rannalt, on tarvis lüüa suur ja tugev lõök. Sigtuna ootab meid.

Ülevane: On ammu see meie meeste peas kibelnud, nüüd kord saaksid mõtled teoks.

1. v a n e m: Sigtunani lööme taprid helisema!

2. v a n e m: Ei siis julgeta nii kergesti enam meie randades laastata! Sigtuna olgu meie!

Maavanem: Selleks aidaku meid Taara! Kaitsku ja hoidku meid tema tugev käsi, juhtigu malevaid õiget teed mööda. Nii siis — laevad merele, Sigtunasse!

Kõik: Sigtuna! Sigtuna! Sigtuna!

6.

[Laevad sõidavad välja (Elva Suurjärvele). Fanfaarid.]

Saatehüüdeid (rühmiti):
Õnn kaasa, pojad!

Elagu vaprad malevad!

Taprid ja odad toogu võitu!

(Üldisi hüüdeid, hõikeid, saateovatsioone.)

7.

Ühislaul orkestri saatel: Viisil „Üles, üles, hellad vennad“.

8.

Kõnekoor: „Mehed“ (G. Suits, „Elu tuli“, lk. 29).

9.

Lõkkevana: On algamas kuumad võitlustunnid. Kuis läheb neil, kas toovad tagasi rõõme või kaotus-ahastust? Hoi, manatark, kõikenägija ja selge pilguga vaataja läbi pilkasemagi pimeduse, tule siia ja seleta kojujääjaille, mis näed kaugeil randadel, kuis meie mehed taplevad, kas toovad võidu või kaotuse?

10.

Manatark: Näen läbi kumendava udu, kuis mehed on pingutamas silmi kaugeid randade poole. Nagu noored, võimsad kotkad lähenevad nad vaenlase kodukatusesele.

Jah, kas näen õieti, kas pean uskuma oma vanu silmi? Oo, Taara, juhi mind

ise oma teid mööda! — malevad on juba rannas edasi tormamas! Juba säravad neile vastu Sigtuna helkivad tornid... nüüd... juba lendlevad taprid ja mõllavad odad! Kuulge, kuis kõlisevad mõõgad vaprate meeste käes!

(Teispool järve kostab sõjakära, tõuseb tulikahi.)

Juba on süttinud Sigtuna uhked lossid! Juba on varisemas müürid, vaprad malevad on nagu piksevæed vallutanud rootside uhke linna. Vaenlane on segi paisatud ootamatust löögist, ta põgeneb, jättes maha naised ja kojad!

Olgu kiidetud jumalad!

Nüüd kuulen, kuis on võidulaulud malevate suus. Helgivad mõõgad, säravad kilbid tuleleekide kumendusel. Näen, kuis nad marsivad oma laevade poole, kaasas varandusi ja vange.

Juba sõudlevad nad merel, kodurandade poole. Isade maa on jälle võitnud, malevate mehemeel põiminud võidupärja!

11.

Ühislaul: „Eestimaa, mu isamaa“ (või mõni muu võidulaulu-ilmeline).

12.

(Võitjad tulevad tagasi. Rõõmuhüüdeid vastuvõtjailt ja tulijailt.)

Järgneb rõõmupidu. Piigade tantsud, vägikaikavedu jt. lõbustusi.

Lõpeb sõdalaste tantsuga.

13.

Lõkkevana: Nii võitlesid eesti mehed. Oli vaenlasi palju, kuid kodumaa hoiti vaba, ei paindunud ühegi ikke alla.

Siis aga ilmusid tumedad pilved kodumaa kohale. Lõunast ründasid eestlaste maale raudsed rõõvmehed, risti ja mõõgaga.

(Ilmub munk hobusel, mantlil rist, kaenlas piibel, käes mõõk.)

Oli karastatud eestlaste käsivarred hulkades võitlustes, oli võidetud vaenlasi nii põhjast kui lõunast, nii idast kui läänest. Aga ristirüütlite väed ei vähe-

nenud üheski võitluses, üha virutati uusi väehulkasid lisaks ja lõppeks — pidi murduma eesti maleva võimas mõök. Vaenlane vallutas maa.

Kattis õõ eestlaste põlde ning niite.

Eestlase vaba süda ei lakanud aga tuksumast selleski õõs. Raske surve all õhkus tuluke, õhkus ja õhetas, kuni lõppeks pahvatas uuesti põlema vägev vabadusleek võõraste vallutajate murdmiseks.

Nii tuli jüriõõ. Tuli Tasuja, kes juhtis vastselt tõusnud malevad vaenurüütlite vastu.

14.

(Ilmub Tasuja. Mehed tõrvikutega kogunevad lõkke ümber.)

Tasuja: Esitab „Jüripäeva õõ unistuse“ (G. Suits, „Elu tuli“, lk. 92).

15.

Kõnekoor: esitab „Nii pajatas Tasuja“ (G. Suits, „Elu tuli“, lk. 93).

(Sütib tuli ujula tornis, lõõvad lõk-kele tuled järve taga.)

16.

Ühislaul orkestri saatel: „Isamaa ilu hoieldes“.

17.

Lõkkevana: Aga ei olnud jõudu jüriõõ kartmatuul malevail iket murda. Tuled kustusid, vastuhakk suruti maha, Tasuja oma uljaste meestega langes Tallinna all.

Langes jälle õõ üle kodumaa.

Kuid tuluke õhkus ja õhetas. Kadusid põlved, aga iha vabaks saada ei kadunud. Sugupõlvest sugupõlve kanti edasi vaikne vanne: kord peletame õõ, lõõme vabaks ja valgeks eesti koja!

Ja see vanne tehti teoks. Tulid uuesti ajad, kus eestlase turi oli kogunud nii palju jõudu, et sai enese sirgu ajada. Noore ja värske jõuga tõsteti rusikas ahelate murdmiseks.

18.

Kõnekoor: „Noored sepad“ (G. Suits, „E. t.“, lk. 21).

19.

Lõkkevana: Varises põrmu Vene võim, varises sakslaste teiskordne ike. Ja siis tõusid uuesti eestlaste malevad, nagu tuhost kasvasid sõdalaste hulgad! Lembitu tõusis hauast ja tõstis mõõga. Algas vihane heitlus elule ja surmale.

20.

Kõnekoor: „Pealiku hüüd“ (K. E. Sööt, „Aastate kajastus“, lk. 80).

21.

Ühislaul orkestri saatel: „Isamaa kutsub“ (eelmises lk. 48).

(Selle kestel esitatakse kooliõpilaste sõttamineku pilt.)

22.

Lõkkevana: Esitab „Nägemuse“ (eelmises, lk. 86), (mille kestel kostab püssipauke, mürskude plahvatusi jne. Ja siis:)

Vägev oli see hoop, mis anti kõigile vastastele. Virutati eemale venelaste hulgad, said lõpliku lõõgi ristirüütlite julmad järglased.

Oli jälle vaba isade maa, oli vaba ja rippumatu Eesti Peipsist mereni!

23.

(Poiste ringis kerkib vardasse Eesti lipp, valgustatud prožektoriga.)

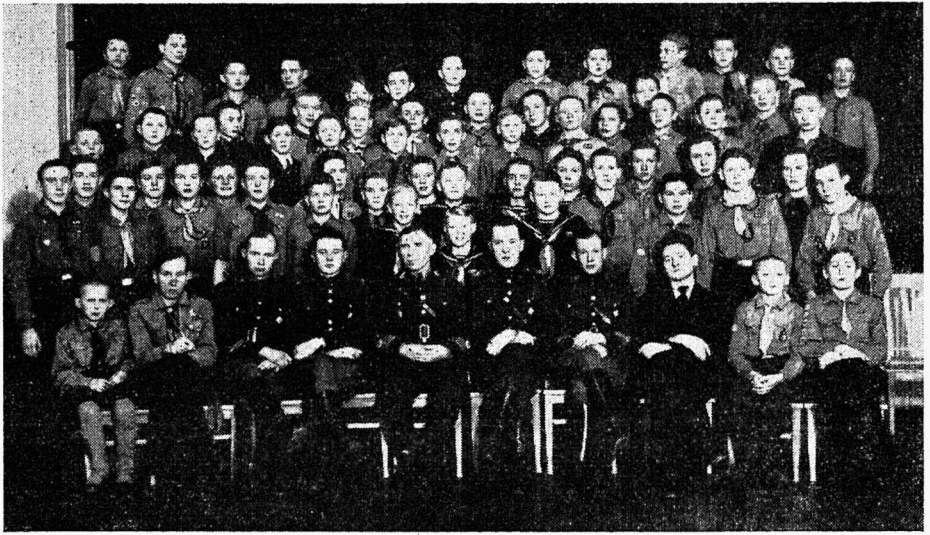
Poiste laul: „Kaunistagem eesti kojad“.

24.

Manatark: Vereohvrite kaudu on meie maa jälle vaba. Raskete heitluste kaudu võime elada jälle peremehena oma kallil kodumaal. Need ohvrid ja heitlused kohustagu meid ja tulevase põlvi hoidma seda vabadust kui kõige üllamat vara. Kasvagu tugevaks ja võimsaks kõik meie sugupõlved eelmiste põlvede väärikuses. Ärgu kustugu vaba eestlase käeram.

Selleks aidaku meid Looja.

Salgapealikute koolidest Viru Malevas.

Rakvere salgapealikute koolist osavõtjaid.

Istuvad: vasakult teine kj. P. Rootalu, port. asp. K. Karlson, instr. A. Toome, Maleva pealik kol.-lt. V. Külaots, lpn. A. Jõgis, port. asp. A. Pitk ja lpn. P. Särğava.

Alates 1937. a. detsembrikuust töötavad Viru Malevas kolmes suuremas keskuses salgapealikute koolid — Rakveres, Jõhvis ja Väike-Maarjas. Osavõtt salgapealikute koolidest on elav. Rakvere salgapealikute koolist võtavad osa 75 juhti, V.-Maarjas 40 ja Jõhvis 80 juhti. Töö salgapealikute koolis toimub salkade kaupa.

Koolide kokkutulekud toimuvad laupäeval ja pühapäeval, koolist osavõtjad õõbivad ühiskorteris, saades kooli poolt tasuta lõunasöögi ja õhtu- ja hommikusöökideks kohvi ja teed.

Töö huvitavaks muutmiseks on tegevusse põimitud mitmesuguseid huvitavaid alasid, näit: ühised suusamatkad ümbruskonda, signaliseerimise harjutused välimängudesse põimituna jne. Samuti kujunevad unustamatuiks igal kokkutulekul peetavad omavahelised koosviibimised, millised aitavad süvendada Maleva nooremaste juhtkonnas ühistunnet ja üksteise tundmist.

Koolides tegutsevad lektoritena ja kooli juhtidena kohapealsed energilisemad ja vastavate võimetega ja teadmistega Malevasse kuuluvad NK juhid.

Koolide juhtkonnad on kujundatud järmselt:

Rakvere salgapealikute kooli staap:
vanem — H. Aviksoo,
pealik — lpn. A. Jõgis,
komandant — port.-asp. K. Karlson,
maj.-pealik — A. Kungur,
maj.-pealiku abi — L. Kuuse.
Jõhvi salgapealikute kooli staap:
vanem — P. Veevo,
pealik — lpn. H. Lipp,
komandant — ltn. A. Kuuse,
maj.-pealik — H. Nordmann.
Väike-Maarja salgapealikute kooli
juhtkond:

vanem — K. H. Lipp,
pealik — J. Heinpalu,
komandant — n.-ltn. Ed. Kaurla,
maj.-plk. — V. Neemre.

Maleva salgapealikute koolide üldjuhtimine ja õppeala korraldamine on tehtud Maleva instruktori ülesandeks, kes korraldab ja koordineerib Maleva salgapealikute koolide tegevust.

Salgapealikute koolide asukohtades on kohapealne seltskond ja KL ja NKK ja KT juhid avaldanud oma head taht noorte ürituste vastu, tulles igati vastu ja olles abiks (NKK jaoskonnad toiduvalmistajatena) ning külastades elavalt kooli nende tegevuse kui ka omavaheistel koosviibimistel.

Hoidu õnnetuste eest!

Järg „Kotkas“ nr. 1 avaldatud NK Peastaabi ringkirjale nr. 311—R, 31. dets. m. a.

III koondus: Tulirelvad, terariistad ja ohtlikud leiud.

A. Vanakotkas (kotkas) loeb ajalehest poistele ette ajalehe väljalõikeid-artikleid, kus kirjeldatakse õnnetusjuhtumeid lastega tulirelvade, terariistade või lõhkeainete kaudu, samuti kus noored talitanud targasti, näidanud kangelasmeelt sellega, et ei hakanud mürske kruvima, vaid teatasid leiust.

B. Vanakotkas koos poistega analüüsivad, millest olid tingitud need õnnetused ja kuidas oleks saanud neid vältida.

C. Seejuures juhib vanakotkas poiste tähelepanu alljärgnevaile juhiseile ja koonduse lõppedes teeb kokkuvõtte arutelust:

1. Ära võta enda kätte vanema isiku juuresolekuta mõjuva põhjusega tulirelva.

2. Kui tulirelv on sul käes, siis ära sihi relvaga kellelegi, ära hoiä raua suuet enda ega teiste poole, vaid ikka ainult kas üles või maha. Seda tee täpselt samuti ka laadimata relvaga, et see kasvaks verre.

3. Ära urgitse laskemoona (padrunite, tongide jne.) kallal, sest need võivad lõhkeda. Ära viska neid mingil juhul tulle.

4. Kui näed teist relvaga mängivat, hoiata teda, ja kui see ei aita, kutsu kõik kaaslased endaga koos ära võimalikult kaugemale. Ole kangelane — kuigi sinul endalgi oleks huvitav relva lähedalt vaadata!

5. Vaata, et kodus relvad ja terariistad (habemenoad jne.) oleksid luku taga või pandud nii, et vähemad vennad-õed neid kätte ei saaks.

6. Ära ise meisterda püsse ega muid laskeriistu, need võivad lõhkeda ja sind vigastada; hoiata ka teisi seda tegemast.

7. Ära tee tongidega pauke, samuti ära osta ega meisterda paukherneid, need võivad suhu sattuda ja sünnitada suuri õnnetusi.

8. Hoidu põletamast püssirohtu ja muid selliseid aineid, need võivad põletada sinu näo ja keha.

9. Hoidu muukimast ja uurimast iga-suguseid kahtlasi metallasju, milledest sa ei tea, mis nad on.

10. Kui leiad mürsu, granaadi või selletaolise eseme, ära võta teda kätte, vaid

märgi leiukoht ja teata sellest kohe vanematele inimestele — kaitseleitlasele, politseile, vanakotkale, koolijuhatajale või teistele.

IV koondus: Hädaohtlikud vedelikud.

A. Vanakotkas (kotkas) loeb poistele ajalehest ette artikleid või jutustab mõne juhtumi, kus lastega õnnetus tekkinud tundmatute vedelikkude joomise, maitsmise või muu proovimise tõttu.

B. Vanakotkas küsib poistelt, kas ka neil on kodus selliseid vedelikke, mis võivad vähematele vendadele kahju tuua; kus nad asetsevad ja millised need on. Näitena toob seebikivi ja selle lahuse, desinfitseerimis-vedelikke, äädikhapet, väävelhapet, rotimürki jne. Seejärel arutatakse, peamiselt poisid ise peavad leidma, kuidas neid õnnetusi vältida.

C. Vanakotkas juhib arutelu allpooltoodud juhiste leidmiseks ja arutelu lõpu teeb kokkuvõtte:

1. Ära joo midagi ühestki pudelist, mille sisus sa täiesti kindel ei ole; janu kustutamiseks on vesi kaevus.

2. Ära pista suhu tundmata pulbreid, kristalseid tükke jne.

3. Palu, et vanemad asetaksid majapidamises olevad kõrvetatavad vedelikud ja mürgised ained luku taha, kust neid vähemad õed-vennad kätte ei saaks.

4. Kui võimalik, märgi kasutamisel olevatel pudelitel siltidega, mida nad sisaldavad.

5. Ära lase vähematel vendadel-õdedel köögis omapead jalutada, kus ähvardab teda hetkeks omapead jäädes keeva vee ja tulehädadoht.

6. Ole ettevaatlik tulesüütamisega bensiini-, piirituse- ja petrooleumipudelite läheduses. Kui need pudelid on lahti või kaua ühes ruumis lahti seisnud, ära selles tuld süüta enne, kui ruum tuulutatud.

V koondus: Uppumishädadoht.

A. Vanakotkas (kotkas) loeb poistele ette mõningaid ajalehe väljalõikeid-artikleid, kus kirjeldatakse uppumisõnnetusi lastega. Selleks valida artikleid, kus uppumised toimunud ujumise, nõrga jää ja tormise mere tõttu.

Salgapealikute koolidest Lääne Malevas.

Maleva staabi korraldusel algasid k. a. jaanuarikuus tegevust malevas 6 salgapealikute kooli. Kooliid töötavad Peavanna poolt kinnitatud kava alusel ja koosnevad 6 õppepäevast, välja arvatud Haapsalus, kus töötatakse igal nädalal 2 tundi.

1. **H a a p s a l u s:** koolivanem — maleva pealik H. Roosimägi, pealik — maleva abipealik ltn. O. Uluots ja õppepealik — maleva instr. kj. H. Kase, sisekorraplk. — Tööstusk. r. kotkas nk. I. Soondra.

2. **R i s t i l:** koolivanem — KL malevk. plk. R. Nael, pealik — NK mlvk. pealik — kj. R. Nõu, õppepealik — mal. instr. kj. H. Kase ja sisekorraplk. — Risti r. kotkas nk. R. Mustkivi.

3. **L i h u l a s:** koolivanem, ühtl. pealik — malevkonna vanema abi J. Nurmela, õppepealik — maleva instr. kj. H. Kase ja sisekorraplk. — Lihula r. kotkas kp. A. Nõmm.

4. **M ä r j a m a a l:** koolivanem — malevkonna pealik — J. Andresson, pealik — Märjamaa r. vanakotkas — pk. Ev. Pits, õppepealik — Haimre r. kotkas nk. A. Ulpus ja sisekorrapealik — Vaimõisa r. kotkas pk. O. Ellermaa.

5. **K õ r g e s s a a r e s (Hiiumaal):** koolivanem — Lauka r. vanakotkas M. Kindel, pealik, ühtl. õppepealik — Kõpu r. vanakotkas nk. J. Lahe ja sisekorrapealik — Lauka r. kotkas nk. R. Hõispuu.

6. **H a r j u l (Hiiumaal):** koolivanem, ühtl. pealik — Harju r. vanakotkas V. Leinveer, õppepealik — Emmaste r. vanakotkas E. Toompuu ja sisekorrapealik — Sõru r. vanakotkas — Artur Urvast.

Pildil salgapealikute koolist osavõtjad Ristil. Istuvad vasakult arvates kolmas õppepealik kotkajuht H. Kase, pealik — kj. R. Nõu (neljas) ja viies sisekorraplk. nk. R. Mustkivi.

B. Seejärel küsib vanakotkas, kas mõni poistest veel teab taolisi õnnetusi jutustada, mis toimunud ümbruskonnas või ajalehte lugedes meelde jäänud. Edasi hargneb keskustelu loetud ja jutustatud õnnetuste põhjuste leidmiseks ja mida oleks tulnud tähele panna nende vältimiseks.

C. Keskustelu jooksul juhib vanakotkas kaudselt poiste jutulõnga allpooltoodud juhiste, millised ta koonduse lõppedes kokkuvõtetult kordab või laseb üles kirjutada.

1. Õpi ujuma.

2. Ära mine suplema täie kõhuga ega hõigise kehaga.

3. Ära mine üksinda suplema tundmatusse vette; kui seda tarvis, püüa enne täielikult selgusele jõuda vee sügavuses.

4. Ära näita oma julgust ujumisega sügava vee kohal, eriti veel, kui oled ujumises algaja.

5. Ära mine sõitma jäätükidel, küna-

del ja teistel kahtlastel sõiduriistadel.

6. Ära kalluta teiste hirmutamiseks ega naljategemiseks paati, mis kergesti võib ümber minna.

7. Ära mine nõrgale jääle uisutama.

8. Eriti ettevaatlik ole jõgede ja ojade ületamises, kus jää ka kesktalvel võib nõrk olla.

9. Jäässe raiutud augud tähistava vaiade või okstega.

10. Nõrgale jääle sattudes ära kõnni, vaid rooma kõhuli või lauatuikil.

Kuidas päästa uppujat?

1. Viska uppujale päästerõngas, nõör, latt, teivas või muu ese, mis aitab uppujal end vee peal hoida.

2. Oskata ujudes päästa uppujat, et sa enda elu ei paneks oskamatusesst hädahoitu.

3. Jääaugust nõrga jää puhul roni välja seliili.

4. Oskata end vees riietest vabastada.

Esmasabi õnnetuste puhul.

1. Ole ise rahulik ja külmavereline ning talita kõige otstarbekohasemalt.

2. Tea, kus asub ligem arst või esmasabipunkt ja milline on selle telefoninumber.

3. Oska valmistada kandraami ja tunne teisi haige transporteerimise viise.

4. Oska teha kunstlikku hingamist upumiste ja vingmürgistuste puhul.

5. Oska siduda luumurdeid.

6. Oska puhastada ja siduda lõikehaavu (bensiin, jood, tümoolpiiritus, puhas side, ligniin).

7. Oska sulgeda verejooksu tõmb- ja tuiksoonte vigastuste puhul.

8. Oska ravida põletishaavu, mis tekkinud: a) tule ning kuumuse ja b) keemilisel teel.

a) lubjavee ja linaõli segu, rasv, või, koor, boorvaseliin;

b) veega lahjendus — hapete puhul soodavesi, leeliste puhul — äädikavesi, lõpuks õlilapp.

9. Oska esile kutsuda oksendust mürgistuste puhul (välja arvatud happed ja leelised).

10. Tea, mis vastumürke anda mürgistustel hapete ja leelistega (happed — põletatud magneesium, kriidivesi, lubjavesi, soodavesi, seebivesi, tuhavesi; leeliste puhul — äädikavesi sidruni või marjamahl, limonaad kvass, kali, morss, hapupiim jne.).

J. Tederso,

Peastaabi ülem.

A. Allik,

Peastaabi instruktor.

Lühi-selgitus Itaalia noorsoo organisatsioonist.

Lord Baden-Powell'i raamatust „Scouting Round The World“.

Itaalias me ei näinud ühtegi skauti ega gaidi, sest tänapäeva Itaalias neid pole. Poiste ja tüdrukute kasvatusliikumisel Itaalias on aga vägagi palju ühiseid jooni skautliku liikumisega. Ainsam vahe seisab selles, et too on sunduslik ja tunnustatud riikliku kasvatussüsteemi osana.

Seal on näiteks Balilla'd. Balilla oli poiss, kes a. 1746 Põhja-Itaalias aus-

terlaste okupatsiooni ajal viskas kivi ühele austerlasele ja sellega tõuke andis mässuks, mille tagajärjel lõpuks austerlased maalt lahkusid. Seepärast austatakse Balilla't kui poissi-sangarit, ja Genua tänaval võib näha ausammast, mis kujutab seda vahejuhtumit ja ühtlasi märgib kohta, kus see sündinud.

Arge aga arvake, et ma teile soovitän sarnast meetodit kangelaseks saamiseks — järsku teie mälestuseks ei püstitalagi ausammast!

Balillad on hundipoja vanuses ja nende riietus sarnaneb väga hundipoja riietusega, välja arvatud müts. Avanguardisti'd vastavad meie skautidele ja marionetto'd meie meriskautidele.

Nende tegevus sarnaneb väga meie poiste tegevusega, nendel on samad käsud ja määruised, ja nad õpivad samuti mängude abil nagu meie skaudidki.

Marionetto, Ballella ja Avanguardist.

Arvustus. Skm. H. Michelson: Meeste ridadesse.

„Skautlikul teel edasi!“ Tartu Skautidõprade Ühingu kirjastus nr. 2. Tartus 1937. 160 lk.

Noorte organiseerimisküsimuse lahendamise seisab meil riigi tublide kodanike kasvatamise eesmärgil juba mõnda aega akuutselt päevakorral. Noorema generatsiooni (kuni 14—15 aastani) organiseerimine on kujunemas skautlike organisatsioonide näol enamvähem stabiilseks. Suuremal määral aga nõuab noorteuhtude korraldavat kätt ja jõudu murdealine noorus, aastais 14—15 kuni 20. Nende tegevusaluste leidmine ja töö korraldamine on sundinud paljusid kordi noorte vanemaid juhte mitmel pool kokku tulema, et küsimust lahendada. Ideaalsem moodus oleks, kui skautlikes organisatsioonides, kus noor senini on tegutsenud, võiks töö pidevalt jätkuda kuni noore 20. eluaastani.

Sellest seisukohast lähtudes lähine küsimusele skautmaster H. Michelson oma raamatus „Meeste ridadesse“. See raamat on määratud noortele 16—20 eluaastani, samuti noorteuhtudele. Raamat pakub kokkuvõtlikult mitmesugust materjali vanemate poiste üksuste loomiseks ja nende isetegevusliku töö korraldamiseks vanemskautluse põhialustele rajatud kasvatussüsteemis. Käsitletud on selles vanemskautide organiseerimispoliitilisi mõtteid ja -aluseid — eesmärk, tegevuskava, enesekasvatustlikud katsed ja nõuded, tööringid, vanemskautidjuhist, kasvatussüsteemist jne. Peale selle on antud juhiseid matkade, laagri, pioneerikunsti ja mitmesuguste välisarrastuste korraldamiseks. Ühtlasi annab see pildi inglise vanemskautide organiseerimise põhialustest.

Et see on esimene raamat, mis meil ilmunud eesti keeles vanemate poiste töö jätkamiseks skautliku kasvatussüsteemi alusel, seepärast pälvib ta ligemat tähelepanu. Oleks ülekohtune nõuda, et see raamat esimese katsetusena peaks täielikult lahendama vanemate poiste töökorraldamise küsimuse, — seda ta ei suuda, kuid kahtlemata evib ta väärtuse teatud toetuspunktina, mille najal võidakse seada uusi aluseid tegevuse korraldamiseks. Ei saa seepärast keegi liialt pahanduda puudusist, mis esinevad raamatus.

„Meeste ridadesse“ käsitleb peamiselt mõtteid vanemskautlusest. Mõtted ja tegelikkus seisavad aga teineteisest kau-

nikesti kaugel. Side aga mõtete ja tegelikkuse vahel siin puudub — ja selles tekibki kõnesoleva raamatu kohta teatud pettumus. Sideme all ma mõtlen näiteid, kogemusi, töövõtteid ja -juhiseid otsese töö korraldamiseks antud mõtete alusel.

Mõtted ju seisavad küll kõigest kõrgemal ja ripuvad lipuna mastis meie kohal. Tegelikult ei alavast tööst võetud näited on suutelisid panema seda lippu lehvima. Muidu on ja jääb see loialt kõrguses hõljuma, jääb tardunuks ja surnuks. Ja nimetatud raamatutki jääb palju vaid kaunilt kajavaks hääleks kõrgusis — loeme kõlavaid mõtteid, mis ometi jäävad võõraks mulle, jäävad võõraks teistele noorteuhtudele ja — raamat ei anna tõendust, kuivõrd mõistetavad nad on selle koostajalegi. See on esimese lugemise üldmulje.

Süvenedes aga teose sissu, jääd paratamatult takerduma üksikasjade taha, ei pääse edasi neid analüüsima.

Kahjuks mitmel pool neil lehekülgedelgi, kus on püütud sidet luua mõtete ja tegelikkuse vahel — anda mõningaid töö rakendamisjuhiseid, on koostaja komisitanud kas sama küsimuse otsa, mida on seadnud eesmärgiks lahendada — vanemate poiste töökorraldamise erinevus nooremate poiste tööst — või tegelike olude pealiskaudsele vaatlemisele, milles meie noorsugu kasvab. Kõigi nende väidete tõestuseks jäägu veidi allpool toodud üksikud tsitaadid ühes kommentaaridega.

Vanemate poiste organiseerimise ja töökorraldamise põhimõtteid käsitlevas osas on peetud kinni liialt ingliskeelseist skautluse põhiraamatust, mis on aga — eriti vanemate poiste küsimuses — kirjutatud linna, tuleks üelda suurlinna poiste seisukohalt, mispärast teatud osad raamatus jäävad sisuliselt võõraks ja isegi vastuvõtmatuks meie oludes.

Raamatus on esitatud algnõue vanemskautidiks astumise vanuse kohta 17. a., soovitatav 18. a., mitte aga nooremaid. Andmed kõnelevad meile, et 14—15 eluaastais lahku skautlikest organisatsioonest väga palju noori, ei mitte ükski algkooli lõpetamise, elukutse valiku, elukoha muutmise jt. põhjusil, vaid vähemalt 50% seepärast, et neid mängimine senisel kujul enam ei huvita, nad vajavad tõsisemat tegevust. Lahkuvad seega varem, kui nad saavad astuda vanemskautide ridadesse. Siin tekib lünk

organisatsiooni töö pidevas jätkamises. Teiselt poolt—meie poisid lõpetab algkooli 14-aastasena (normaalselt), siis 3 aastat ei kuulu ta ühegi kasvatusliku organisatsiooni liikmeskonda (enne oli vähemalt kooli kasvatusliku mõju all) — jälle lünk. Mis huvi teda siis pärast seda aega peaks tõmbama organisatsiooni? Ammuigi on aga teada, et just see aeg pärast algkooli on murdealisele noorele — siin ei tule mitte ükski pois, vaid ka tütarlapsi arvestada — kõige otsustavam iseloomu kujunemisel. Kui ta 3 aastat vastu peab iseseisvalt välismõjustusile, siis pärast pole tal ka erilist tarvidust organisatsioonidele just kasvatuslikku organisatsiooni.

Või paelub teda järsku vanemskautluses *enese katsetamine* algaja ettevalmistuses? Või püüd inimese suurimate voo- ruste järele — loobumine isiklikest huvidest, heatahtlikkus ja abivalmisolek ligimeste vastu, Jumala otsimine — millisele küsimusile peamiselt on rajatud algaja ettevalmistus antud raamatus?

Kas ei tuleks algul siduda ja kaasa tõmmata noori ikka konkreetsete ülesannetega? Ma mõtlen küll. Õige juhtimine lahendaks vajalikel määral isene- sest lõpparengus need ja teised abstraktsed küsimused. Alustada aga vanemate poiste tööd raamatus kirjeldatud enese- katsetamisega, mis jääb pealegi segaseks — on vaevalt mõeldav! Mis on see nn. enese katsetamine? Olgu tsiteeritud selle algus (lk. 16): „Enese katsetamine on individuaalselt erinev katsetus ja see pole mitte ühekordne, vaid seda võib korrata aegajalt, teostugu see siis ühel korral algaja vanem-skautina ja hiljemini vahetevahel.“

Inglise keelest otsesel tõlkimisel on raamatus paljud kohad jäänud vägagi segaseks ja laused mõistetamatuks (tsitaat enese katsetamisest!). Samuti esineb pisemaid ortograafilisi komistusi, mis aga sisuliselt ei sega.

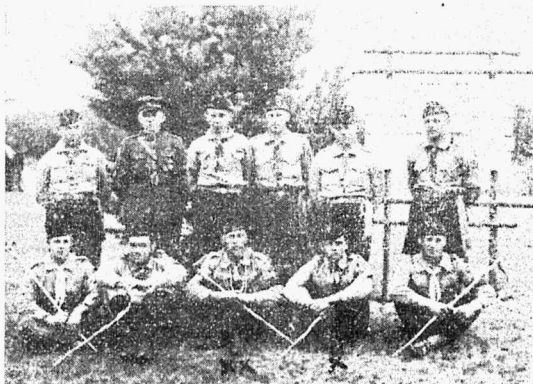
Vanemskautide koonduste (mitte koon- diste, nagu raamatus igal pool antud) kava jaotus pole mõeldav enam taoliseks nooremate poiste salgakoonduse aja jaotusega lühikesiks osadeks. Noored poisid vajavad küll vahelduslikku tegevust, nad ei suuda pidevalt jälgida ja süveneda ühte küsimusse või töösse. Vanemad poisid seevastu aga vajavad suuremat põhjalikkust ja süvenemist, neile ei sobi 2-tunnist koondust katkendada 15—20 min. tegevuses vahelduvaiks osadeks, nagu raamatus püütud põhjendada (lk. 110—111). Ka kasvatuslikult pole see soovitatav.

Juba salkadesse jaotamisel saab ikkagi määrava tähtsuse poisi huviala ja vastavalt sellele nad moodustavaaki huvialalised „töökonnad“ — kas põllun- duse, aianduse, tehnika, elektri, laske- spordi, käsitöö, kirjanduse, muusika või mõnel teisel seesugusel alal. Kui aga ringi koosseis on liiga väike paljudeks grupeerimisteks või huviala kujuneb ühi- seks mõne hea eriteadlase või vastava ala juhi tõttu, siis ikkagi jääb koon- duse kava selgrooks loomu- likult teema vastavast huvialade ringist. Kui poisid seesugu- ses „töökonnas“ üsna huviga oma ala juures tegevad on, ei jätku neile kunagi 15—20 min. ega kahekordsesti ajaühi- kust, nad tahavad teatud tööga lõpule jõuda ja see neid rahuldab. Isegi män- gudel pole seesugusel juhul erilist täht- suse. Hüljanud on nad igal juhul mitme- sugused liinimängud ja teised nooremate koondusel tarvitatud meeleolulised võist- lusemängud. Nüüd leiavad nad rahuldust selles osas spordist, suusatamisest, male, kabe, pingpongi, karoona jt. mängudest. Tseremooniade osagi peab sageli parata- matult kõrvale jääma — olgu see piduli- kel puhkudel.

Autor vaid ainult nimetab seesugust „töökondadeks“ jaotamise moodust ja isegi rõhutab selle tähtsust (lk. 108): „Kahtlematult paremaid mooduseid on ringi jaotamine „töökondade“ süsteemis... ja kõige vastuvõetavam,“ kuid pikemalt sellel ei peatu ja siirdub kohe käsitlema ringi kui terviku koondusi ja tegevuskava.

Ei näi tegelikult küll õnnestuvat mit- mesuguste huvialadega poistele ühist rin- gi koondust sellega huvitavaks teha, kui igalt huvialalt korraldada veerand tundi tegevust. Põhjendatud on järgmiselt (lk. 110—111): „Kontori või asutise jook- supoisi, käskjalgi või praktikant vajab mõningat füüsilist tegevust või harjutusi; tehnikaäris teenistuses olev noormees va- jab vaimset tegevust ja virgutust; välises tegevuses (põllul, aias, jne.) töötaja eelis- tab selget ja lihtsat juhatust huvi tõst- miseks kunsti või kirjanduse vastu.“

Kohati kujuneb kasvatuslike ja põhi- mõtteliste küsimuste käsitlemine suurte sõnadega mänglemiseks, andmata mingit kaaluvat põhjendust väljendusile. Sel- leks paar järelevat tsitaati (lk. 130—131): „Vanemskautlus juhatab kätte tee noorte huvialadelt käsitööle, kuni kutseni, varustades inimest paremate ja kasulik- kude oskustega enese ja ühiskonna teenis- tuseks... Iga vanemskautide ringi liige valib enesele ühe huviala, harrastades seda aasta. Ja kui sääraseid huvialasid

Viru Maleva laagri staap.

omandatud üks või kaks, siis võivad nad tegelikus elus ühel päeval omada suurt tähtsust, kui võetakse enesele mõni uus kohustus. Valige üks niisugune huviala skaudi erialade nimestikust, mis teid huvitab kõige enam. Iga vanemskaut peaks omama kaks või kolm huviala...“ jne.

Segane! Autor peaks tegelikkude elu vaatama, millal meie noored siirduvad õpi-poistena mitmesuguseisse tööstusisse ja äridesse, samuti maatöödele, kas varsti pärast algkooli lõpetamist (15—16 eluaastais) või tema kirjutisest järeldades alles pärast sõjaväeteenistust (21—22 a.), sest vanemskautlus arendab oma liikmeid 17—20 eluaastani, kelledest siin jutt. Kui noor poiss astub kuhugi õpipoisiks, siis sellest tööalast saab ka tema huvialaline

kutseala. Iga isiku kutseala täiendamise ja arendamise seisukohalt ei saa sugugi 'omada tegelikus elus suurt tähtsust ühel päeval enesele mõne uue kohustuse võtmine'. Ka riigi huvidest lähtudes vajatakse meil ja mujalgi meeste ridadesse igal kutsealal rohkem oskustöölisi kui alaliselt ringikäivaid juhusliku töö tegijaid, kes oskavad kõike, kuid ei oska õieti midagi.

Kuigi vanemskautlusega seesugusel kujul ei lahendata meie vanemate poiste organiseerimisküsimust, pakub raamat ometi noortejuhtidele mõningaid kasulikke ideid ka teistel alustel korraldatud tegevuse elustamiseks, kui võtta raamatus avaldatud mõtteid vastava kriitikaga meie oludest lähtudes.

K. L.

Algaja laul.

A. Seppel.

Ma algaja olen mu eluteel
ja tean, et palju mul õppida veel.
Ma algaja olen noorkotkluse teel —
ka siingi suur töö mind on ootamas eel.
Ma noor alles olen. Kui vanemaks saan,
siis mitmedki asjad veel korda ma teen.
Ma väike veel olen. Kui suuremaks saan,
mu kodumaa kasuks siis mõnda ka teen.
Mina olen noor ja väike,

sina oled noor ja väike,
tema on noor ja väike.
Iga üksik me hulgast on noor ja väike.
Kuid kokku me oleme kui tõusev äike,
mis hävitab ja purustab kõike,
mis ähvardab Eestit!
Ja kokku me oleme kui tõusev päike,
mis valgustab ja soojendab Eestit,
mis ka on noor ja väike.

Välismaisi käsiraamatuid.

„Kotkas“ tahab pakkuda selle peal kirja all võimalusi mööda lühiülevaateid välismaiste noorteorganisatsioonide käsiraamatuid. Meie juhtide peres jälgivad mõnedki välismaade noorte tööd ja tegevust, sellega käsikäes ka nende kirjandust. Nendegi kaastöele loodab toimetust, käesolevaga endale neid ülesandeid võttes. Kuna paljude küsimuste lahendamine nõuab süvenemist ja võrdlemist, siis osutub teiste rahvaste juures samade küsimuste lahendamise tundmine

küllaltki tähtsaks. Tavaliste andmete järgi välismaisi raamatuid tellides eksib kahetsetavalts sageli. Omades aga mõnerealist ülevaadet raamatu kohta, pole eksitusi niivõrd karta. Muide aga osutub ehk võimalikuks sageli raamatut ka laenata — selleks leiduvad alljärgnevalt iga raamatu juures „salapärased“ tähed, mida mõistes lugeja teab ka raamatu omanikku ja tarbekorral saab sellega ühendusse astuda.

„SCOUTING FOR BOYS“. Sir Robert Baden-Powell, Bt. 338 lk. 1931. a. väljaanne. NKP, TOO.

Sama saksa keels. tõlkes: „PFADFINDER“. 366 lk. 1926. a. NKP.

Sama prantsusk. tõlkes: „ECLAIREUR“. 318 lk. 1929. a. TOO.

Sama soomekeelses tõlkes: „PARTIOPAIKAN KIRJA“. 428 lk. 1933. NKP, TOO.

Sama rootsikeels. tõlkes: „SCOUTING FOR BOYS“. 320 lk. 1917. a. TOO.

See on raamat, mille alusel rajati kogu skautluse liikumine. Ta ilmus 1908. a. ja parandatud-täiendatud umbes 20 trükkis. Haarab väga poistepärasest vestlustoonis skautluse põhimõtteid ja ideid, tegevusalade selgitust, organisatsiooni ülesehitust jne. jne. Tõlgitud peagu igasse keelde. Ka eestikeelseis skautide raamatutes osalise tõlkena toodud. Meie noorkotkluse skautlikel põhimõtteil rajamise tagajärjel on selle ja sellega seoses oleva juhtide käsiraamatu „Aids to Scoutmastership“ ning teiste raamatute (eriti Ameerika Ühendriikide) eeskujul „Noorkotka Käsiraamatu“ koostamisel silmas peetud.

„AIDS TO SCOUTMASTERSHIP“. Sir Robert Baden-Powell, Bt.

Sama saksakeels. tõlkes: „PFADFINDERFÜHRER“. 124 lk. 1927. a. NKP.

Sama prantsuskeelses tõlkes: „LE GUIDE DU CHEF ECLAIREUR“. 116 lk. 1921. a. TOO.

Vanematele juhtidele määratud raamat, mis sisaldab selgituse skautluse kasvatusmeetodite üle. See on n. ö. pedagoogiline teooria, ilma milleta ükski kasvatusviis eluõigust ei tahaks omada. Selle

tõttu vanemad juhid alles selle kaudu saavad tungida „Scouting for Boys“ raamatus näidatud võtete telgitagusesse maailma.

„WHAT SCOUTS CAN DO“. More Yarns. Lord Baden-Powell of Gilwell. 174 lk. 1936. a. väljaanne. NKP.

Sama prantsusk. tõlkes: „LES IOOI ACTIVITES DE L'ECLAIREUR“ 192 lk. 1929. a. väljaanne. NKP.

Vilunud noorte hingeelu tundjana käsitseb B-P oma tavalises stiilis küsimusi järgnevalt peatükkide lootelule: Mis on poiste juures viltu? / Poksimine, jalgpall, ujumine ja akrobaatika. / Joonistamine, lendamine, tuletõrje, laagrielu. / Õige sportimine — seikluslik looduselul. / Seiklused merel ja jääl. / Varjumisest ja skaudikepist. / Kokkuhoid, suitsetamine ja jalgratta-matkad. / Varahommiku röömul. / Kokkuvõtteid.

Raamat annab poistele täiendavaid mõtteid ja kordab ka endisi, varemates raamatutes toodud iseloomukasvatamiseks antud juhiseid.

„SCOUTING ROUND THE WORLD“. Lord Baden Powell of Gilwell. 192 lk. 1935. a. väljaanne. NKP.

Käsitab ülemaailmse skautide suurjuhi reisu Londonist Vahemere kaudu India ookeani, Tseiloni ja Bataavia saarte Austraaliasse Melbourne Jamboreele (= suurlaagrisse) ja sealt üle Vaikse ookeani ja Ameerika Ühendriikide tagasi Inglismaale. Kokkupuuteid ja tähelepanekuid skautide-gaidide ja kohalike elanike elust ja tööst. Jooniseid sellest ja aust-raallaste ning indiaanide „tootemeist“ autori sulest.

„PARTIOJOHTAJAN KÄSIKIRJA“. Lauri Vuolasvirta. 220 lk. 1934. a. väljaanne. NKP.

Käsiraamat annab täieliku ülevaate Suomen Partioikäliitto'st vanemate juhtide seisukohast, käsitades Soome skautluse põhimõtteid ja organisatsiooni tema kõigis peenustes ja põhjendustes. Ta on koostatud täitma Soomes „Aids to Scoutmastership“ ülesandeid, kuid tungib rohkem peenustesse ja praktilisusse.

„DIE HITLER-JUGEND. IDEE UND GESTALT“. Baldur von Schirach. 220 lk. ja diagrammid ning skeemid. 1934. a. väljaanne. NKP.

Raamatu saatekirjas märgitakse: Millalgi pole ülesannet, milline noorusele saatuselt määratud, nii selgelt ja haaravalt kujutatud kui B. v. Sch. teoses. Ta kirjutas selle raamatuga noore natsiooni manifesti.

Nagu juba pealkirjast nähtub, sisaldab raamat Hitleri-noorte organisatsiooni alusjooned ja struktuuri. Ta on nende peavanema (B. v. Sch. on Saksa riigisekretäri abi, kelle eriülesandeks on noorsoo organiseerimise juhtimine) poolt antud juhiskirjana HJ vaimu kasvatamiseks ja teatava määraneni ka organisatsiooni arendamiseks. Peatükkide järgi: Liit või rahvus? / Ühtekuuluvuse vaim. / Hitleri-noored. / Riiklik noorteamet. / Hitleri-noored kui terviku lüli. / Juht (Adolf Hitler) noorsoole.

„EXTRAITS DU REGLEMENT DES SCOUTS DE FRANCE“. 90 lk. 1930. a. väljaanne. NKP.

Väljavõtted prantsuse skautide ühe organisatsiooni põhimäärustest rühmas kasutamise ulatuses. Sisaldab töötuse, põhimõtteid, seadused, juhtlause, palved, üldmäärused skautide, hundipoegade, vanemskautide kohta ja ühismäärused neile kõigile.

„JUNÕI ELEKTROTEHNIK“. N. P. Bulatov ja S. F. Postnikov. 160 lk. 1936. a. väljaanne. NKP.

Noorte jaoks koostatud teaduslik elektrotehnika käsiraamat. Sisupeatükid: Õppige elektrotehnikat. / Mis on elektrivool. / Valgustusvõrgu remont. / Noorte elektrotehnikute laboratoorium. / Galvaanilised elemendid. / Elektriline signaalisatsioon. / Elektrilised soojenduskehad. / Elektrokeemia. / Elektrimootorid. / Dünamo. / Trammi mudel. / Transformaator. / Rumkorfi pool.

Mets talirüüs.

Raamat on rikkalikult joonistega varustatud ja sisaldab palju noortepärasid tööd elektri alal, ühtlasi andes õpetust igapäevases elus elektriga kokkupuutumisteks.

„DANNY THE DETECTIVE“. Vera Barclay. Sama prantsusk. tõlkes. 128 lk.

Danny on väikene hundipoeg Inglismaa rannikul, kes unistab erasalapolitseiniku elukutsest ja oma „kalduvustega“ satub kaaslase ja skautide naeraluseks. Kuid Maailmasõja algul avastab ta omal käel sakslastest spioonide jõugu, sattudes rasketesse olukordadesse ja hädaohtu. Terase tähelepanu, püsivuse ja kehaliste pingutustega viib alatud töö lõpule ning saab kangelaseks. Põnev kriminaaljutt.

„BUFFALO BILL, CHIEF OF SCOUTS“. Wingrove Willson. 142 lk. TOO.

Raamatus jutustatakse iiri koloneli ülalantud hüüdnime all tuntud seiklusi preeriates. Julgus, kindlus, ausus ja teised voorused on selles „skaudis“ kõik olemas. Kuid siin tuleb „scout“ mõista puhta ingliskeelse sõnana, mis eestikeelselt tähendab piilurit, luurajat ja koguni maadevallutuste pionieri.

TÖÖ KORRALDAMISEST MAA-ALGKOOLI JUURDE ASUTATUD NOORTE KOTKASTE RÜHMAS

kirjutab noortemagister Riho Lahe pedagoogilises ajakirjas „Eesti Kool“ nr. 1, s. a., lk. 32—40.

„KOTKA“ 1937. a. aastakäik

on väärtuslikuks käsiraamatuks igale noorte kotkaste juhile.
„Kotka“ 1937. a. aastakäiku on piiratud arvul saadaval aja-
kirja talituselt hinnaga ä kr. 1.50.

„VIKERLASTE“ MERIRÜHM PÜHITSEB AASTAPÄEVA.

Saaremaa/Muhu „Vikerlaste“ merirühm pühitseb 20. skp. oma 3. aastapäeva. Selle puhul korraldatakse pidulik koonduvus, vanemate koosolek ja pidu.

Rühm asutati 1935. a., esialgu maarühmana. Käesolevast sügisest alates moodustati ümber merirühmaks. Rühma juures tegutseb puhkpillide orkester.

Oma tegevuses on „Vikerlased“, eriti viimasel ajal näidanud üles suurt indu ja paremaid tagajärgi. Nii tuli rühm 1937. a. „Alati valmis!“ võistlustel malevas II kohale. Samuti on saavutatud oma malevkonna võistlustel tähelepanuvaid tagajärgi. Suurimat tänu oma edule võlgneb rühm vanakotkale kotkajuht Jüri Kipperile ja kotkale kp. Mauno Vana'le.

SUUSAVÕISTLUSED NOORTE KOTKASTE LÄÄNE MALEVAS.

Noorte Kotkaste Lääne Maleva suusavõistlused toimusid koos Kaitseliidu maleva suusavõistlustega 6. veebruaril s. a. Paliveres. Võistluspäev kujunes ühtlasi üheks suuremaks suusapäevaks käesoleval aastal Läänemaal. Eriti rohkesti võistlejaid oli just noorte võistlusaladel. Tagajärgedele mõjusid rasked võistlustingimused. Nii võis näha, et pal-

jud osavõtjad sõitsid kohale jalgratastel — suusad seljas! Hoolimata sellest oli osavõtjaid rohkesti ja saavutati võrdlemisi häid tagajärgi, eriti noorte kotkaste B klassis. A klassi võistlejaist puudusid „suurmeister“ A. Tikkermann ja parimad suusatajad E. Milvek, L. Õiglas jt., mille tõttu ka seletatavad A klassi nõrgemad tagajärjed. Esimene neist võistles samal ajal Nõmmel Eesti Suusapäevadel, kuna teine viibib Rakveres Spordiliidu noorte suusakurustel.

Noorte Kotkaste B klassis (15—17 a.) tulid kohtadele:

1. A. Kändler, merirühm „Urmas“ — 22.52; 2. N. Vahtmaa, merirühm „Urmas“ — 23.12; 3. A. Soon, Palivere rühm — 23.24; 4. H. Kask, Tööstuskooli rühm — 24.35; 5. H. Kääramees, Keskkooli rühm — 25.10.

A klassis (17—19 a.) saavutati:

1. A. Soodla, merirühm „Urmas“ — 24.15; 2. H. Mustkivi, Risti rühm — 27.05; 3. J. Roosi, merirühm „Urmas“ — 28.50; 4. E. Laanert, Maidla rühm — 28.55.

Rühmadest saavutasid punkte:

1. Merirühm „Urmas“ — 45 p.; 2. Palivere rühm — 23 p.; 3. Tööstuskooli rühm — 11 p.; 4. Piirsalu rühm — 11 p.; 5. Keskkooli rühm — 9 p.

Auhinnad said mõlemast klassist viis esimest.

Väljaandja: NK. Peastaap. Vastutav toimetaja: G. Reial.

Toimetuse nõukogu: kol.-ltn. P. Asmus, prof. E. Ein, prof. J. Köpp, koolide inspektor J. Lang, dir. V. Neggo, prof. A. Piip ja kol. A. Traksmaa.

Toimetuse: H. Treial (peatoimetaja), noortemagistrid V. Hiir (tegevtoimetaja), R. Lahi, K. Liping, A. Ohaka ja E. Tarn.

Toimetuse-talitus: Tartus, Võidu 10, tuba 24, tel. 17-44.

Posti jooksev arve nr. 2133.

Tellimishind: aastas kr. 1.50, 6 k. — kr. 0.80, 3 k. — kr. 0.40. Üksiknumber 15 senti.

Ajakiri ilmub 12 korda aastas.